

■ Obsah

Místo úvodu	8
1. Má výchova své místo i v postmoderní době?	12
1.1 Koncepce odmítající výchovu	12
1.2 Schopnost dítěte k převzetí odpovědnosti	15
1.3 Eriksonovo pojetí stadií vývoje a osobní zralosti	16
1.4 Hledání nového modelu výchovy	18
2. Otazníky kolem limitů výchovy	24
2.1 Genetika a výchova	24
2.2 Sociokulturní podmínky života dítěte a výchova	31
3. Počátky utváření lidské osobnosti a výchova	38
3.1 Nové poznatky o utváření osobnosti v prenatalním období	38
3.2 Vliv porodu a prvních dní po narození na další vývoj osobnosti	42
4. Situace jako pedagogický problém	52
4.1 Situace a její atributy	52
4.2 Člověk a situace	53
4.3 Situační útvary	55
4.4 Vliv životně významných situací na směřování osobnosti	59
5. Komunikace v rolích jako problém pedagogické interakce	68
5.1 Sociální role jako východisko ke komunikaci s druhými lidmi	68
5.2 Vliv jednání v roli na vývoj pedagogické komunikace	71
5.3 Hledání modelu pedagogické interakce odpovídajícího pojetí provádějící výchovy	77
6. Sebereflexe jako základ samostatného rozvoje osobnosti	86
6.1 Podstata lidské sebereflexe	86
6.2 Počátky sebereflexe ve vývoji osobnosti	87
6.3 Vztah mezi sebereflexí a osobnostními charakteristikami jedince	90
6.4 Vliv rodinného prostředí a výchovy na vznik adekvátní sebereflexe u dětí	91
6.5 Vliv školního prostředí na sebereflexi žáků	92
6.6 Hledání dalších cest výchovy ke zkvalitnění vzniku adekvátní sebereflexe u dětí	94
7. Empatie – porozumění druhému člověku	100
7.1 Podstata empatie	100
7.2 Rogersovo pojetí empatie – podnět pro moderní pedagogické uvažování	101
7.3 Příčiny ovlivňující insuficienci empatie	102
7.4 Úrovně empatie	106

8. Prosociální a altruistické chování jako jádro osobní morálky	110
8.1 Empatie jako podmínka prosociálního chování	110
8.2 Pokus o typologii prosociálního chování	111
8.3 Osobnostní dispozice k prosociálnímu chování	113
8.4 Specifika situačního prosociálního chování	116
8.5 Motivace prosociálního chování	119
9. Výchova k prosociálnímu chování	126
9.1 Základní podmínky výchovy k prosociálnímu chování v útlém dětství	126
9.2 Vliv rodiny na utváření pro- nebo antisociálních postojů	128
9.3 Imitace a kontagiozita při utváření prosociálních postojů	130
9.4 Vliv osobní zkušenosti na utváření prosociálního chování	134
9.5 Vliv prožitku ze spoluúčasti na utváření budoucího prosociálního chování	136
Místo závěru	145
Rejstřík	146
Bibliografie	150
Resumé	158